

Andrej Loos

BARVA OTROŠKOSTI IN BARVA DEŽJA

Gospa me je vrgla iz izbe. Ne morem ji plačat. Upor me žre, upor proti načinu, pogojem, navadam eksistiranja. Ne znam se več zbrat, da bi zaslužil denar. Pa tudi mar mi ni. Sam sem, mislim, ni mi treba za nikogar skrbet in tako menim, da so mi prihranjena spoznanja vrednot srečnega življenja. Ne morem reči, da čutim vsaj nagoni klic po ustvaritvi ognjišča, po napredovanju, uspehu. Vse bolj se osamljam v prepričanje, da so odgovornosti, položaj, ambicija, učinkovita narkotična sredstva, Negativen sem. Destruktiven. Bližja mi je pot mravelj kot pa ustroj človeštva. Če bi imel hrabrost bit za mravljo! Materialna in sentimentalna grabežljivost, pošasten primitivizem, nekavalirstvo v moji vrsti mi koljejo živce. Mravlja se zna biti opraviči, ko se zaleti v pajdaško pri poslu ali sprehodu.

Prevaran sem. Davno tega sem obljubil materi, da jo bom, ko odrastem, vozil v svetli kočiji z vpreženima vrancema. Bil je to velik načrt, nekak dokaz v opravičilo mojega bitja. Izpolnjeni upi, ki bi z njimi tlakoval svojo, najino, našo pot, bi me kot vijak pod matico privili k čudežnemu perpetuumu mobilu, ki bi ga tudi jaz poganjal.

Tehnična revolucija, temna zvezda smole in nesposobnosti sta mi prestavili pot, mi spodmaknili korak. Sram me je postalo slehernega dne, vsakega pogleda. Padel sem v prepad absurda in odvečnosti.

A ponos mi ni dopustil, da bi krivdo zvrnil na okoliščine, vojno, pozabljanje dolžnosti. Sramovanje in negotovost sta postala moj najmočnejši občutek. Zato sem se umaknil. Sprva zbežal v svet. S svojo destruktivnostjo ugonobil nekaj ljudi. Iskal sem zlato, ga našel, in ga pustil ležat. Ker ga nisem pripeljal s seboj, so se mi tudi tu smejali.

Kaj torej? Naj se prilagodim zlatu, ki ga ne bom več našel? Naj priznam kult njegove superiornosti, superiornosti brez ugovora, kakor s pretvezami ali kar brez njih delajo vsi? Naj zapravim še dar osamljenosti, ki sem ga edinega uplenil življenju? Naj verjamem trditvam posameznikov, da sem preoster, nespameten, smešen?

Šel sem. Zapustil način in navade. Prenehal služiti denar. Razžrt od upora, od nezmožnosti prilagodit se. Gospa me je vrgla na cesto. Foto Raul me kliče, naj pridem v mansardo. S Sintijo mu je dolgčas. Raul je artistično ime visokega fotografskega ateljeja na podstrežju stare šestnadstropnice brez jaška za dvigalo. Neke noči sva se seznanila v borni pakistanski restavraciji v Sohu. »Blitzal« je po cenenih gostih in mi dal posetnico Photo Raul, Europe and possibly World. Šel je z mano na Irsko.

Zdaj ga spet srečam. Nabral si je fotografij, mansard in žensk, ležernosti, brezbriznosti. Potpuri površnega znanja ga je napravil silno samozavestnega, a to je

blažila njegova lahkomišelna prostodušnost. Bil je pravi svetovljan, recimo podpalubja.

Bilo mu je docela vseeno, kakšen sem: čemeren, grob, sramežljiv, ko je vzel v posteljo Sintijo ali pa drugo, če je bila Sintija zdoma, brezobziren, sit, pijan. Zmerom je nosil črn jumper ali črno majo in življenje ga je močno zabavalo, dasi tega ne bi nikoli priznal.

Pokazal mi je, kje je pivo, in rekel, da kuha Sintija.

Sintija je temnolasa dekle, doma z morja. Ima labodji vrat, napete prsi in dolga, čvrsta stegna. Spodaj pretanke noge, toda lepo glavo. Tako je vitka, da bi jo komaj ujel, a zbuja nenehno poželenje, ker je na njenih rokah videt, da so vajene ravnanja. Z mano se venomer pogovarja o možitvi, omarah in gospodinjstvu, da zlagoma dobivam vtis, kot da posebljam pet njenih prijateljic. Ker se na meni izčrpa, Foto Raula s tem nikoli ne oblega. Kadar se sam sebi zasmilim, grem v predal prebrat njeno odločilno pismo.

Ljubi Rado,

pridem zvečer ob devetih. Zlagala sem se, da grem na svatbo, pa moram z jutranjim vlakom nazaj. Srečna bom tudi tako. Odkar Te poznam, sem drugo bitje. Dnevi so mi lepši in četudi dežuje, je vse krog mene rožnato. Ne pozabi me čakati! Skuhala Ti bom večerjo, Tvoja Sintija.

Pa je ostala še za prihodnjo večerjo in še v moj čas. Naj se z velikim tušem drogira cinična komedija mojega življenja! Živel kralj Fotoraul in njegova dva pajaca, jaz v pantomimi na trapezu, ona v zvonkljajoči mreži pod njim. Zabavajmo se, norimo, jemljemo se, večerjamo, hodimo »blitzat« zapete meščane, če bodo šli iz kože! Vse mesto je naše, ponoči v lokalih odtegujemo pozornost od najetih umetnikov, ki so prestari, da bi dobili angažma zunaj vzhodne Evrope. Ne slečemo se več iz barv, jaz iz rdečega jumperja, ona iz žoltega, iz črnega on. Imamo denar in ob zori natovorimo v visoki atelje umetnega kaviarja, à la šampanjca, à la prijateljcev, ki jim je tako všečna navada. Jutranja ulica širno dehti po mokri berivki, toplem kruhu in svežih ribah, Sintija pa peče toast, da ga poveznemo na ikre.

Prihodnjo pomlad je padal dež. Metamorfoza v vosek, big number našega cirkusa, mi je zgneta možgane v položčen parket, na katerem stopajo Sintijo, Fotoraul in njegovih pet prijateljic. Razvedril me je, gladka tla me ne spodnašajo več. Giljotiniran sem in vsa moč se je preselila v noge. Nehal sem se sramovat zaradi ognjišča, napredovanja, vrednot po izboru v izložbi. Prizanesljivo se posmiham talentu osamljenosti, smole, odvečnosti. Kaj je našemu cirkusu še temna zvezda? Ponos ni zgolj za v betico obupanca! Če v koga vcepiš nevíteštvo, je hvaležnejši zanj kot za pozornost. Ne spustim se več s podstrešja! Ne terja od mene odgovornosti, prilagajanja, bega; gotov sem vanj!

»Greš, Sintija!«

»Kam naj grem?«

»Proč. Dosti te imam«. Raul jo gleda v žolti jumper. »Dolgočasiš me, na živce mi greš. Samo rdeči jumper ostane tu. Imava načrte. Motiš naju.«

»Kam naj grem?«

»O, v svet! Po toboganu navzdol, po tleh naprej, spet na parket, spet navzgor. Sintiji so odprta vsa vrata. Sintija ne trka. Sintija poleti v zrak in zrak je njen. Vstopi v prostor in prostor je njen. Si mar potrkal semkaj?«

»Ti si trkal, Rado.«

»Greš, Sintija!«

Zabavava se z Raulom, menjujeva lokale in ženske. Oblekel sem žolti jumper,

on je ostal črn. Še več šampanjca je, večkrat celo brut. Kaviar brez toasta. Spretno drsiva po parketu in pobirava barvaste jumperje iz zvonkljajoče mreže. V ospredju pozornosti sva, vrtiljaka, barv, ozadja. Prva sva! Prvi in drugi.

Danes počivam. Raul je šel z »bliskom« na turnejo. Ves dan bom lenaril. Zvečer grem v barvni klub. Pričakujejo me. Sam bom. Sam in prvi!

Oblečem črni jumper. Zadržam za vajo sem in tja po parketu. S tour en l'air om vmes. Izvrstno! Poletim skoz duri.

Zaloputnejo se s čudnim treskom, ki mi napne ušesa. Neznosen pritisk začutim, napeto tolsta srčna žila se splazi vanju. Kam grem? Kdo me pričakuje? Kje je barvni klub? Kdaj prične cirkuška gala? Grozljiva tesnoba mi zveže noge. Strah? Negotovost? Spomin?

Z zobmi jih zmagam in bežim z vrha navzdol. Planem na ulico in stečem za Sintijo, ki se oddaljuje v dež. Sintija, počakaj! Počakaj! Greva k mravljam, v njihov svet, v svet obzirnosti, načrtov, odgovornosti! V svet sreče greva! V svet ubranih barv, ven iz kričečega, razžirajočega prepada, k ognjišču, v gnezdo, v dom! Izmotava se iz mreže zle sirene, mreže hladnega prezira cirkuškega direktorja, cingljajoče mreže, ki nama je preglasila občutek in čustvo!

Sintija je zaostala in se ozrla z žalostno lepimi očmi.

»Sintija, v bodočnost greva!«

V mansardi se odpre lina in s pogledom iz nje zavpije črni Raul. »Sintija, večerjo. Nazaj!«

S Sintije odteka dež in vsaka kaplja živa spolzi do zadnjega obšivka in sunkovito obstane, preden se razbije ob tla. S Sintije kapljajo kaplje v morje začetka in konca. Sintija sname šolne, se obrne in s tihim, plešočim korakom izgine v njem.

Tedaj pa iz dežja in megle vame pridirja svetla kočija z vpreženima vrancema in potrebno mi je napraviti le gib, pa me splošči z asfaltom.